Vizualizace - pohled z ulice Puchmajerovy

Vizualizace historické nárožní budovy

KONVERZE OBCHODNÍHO DOMU BACHNER V OSTRAVĚ

BRUS VÍT I ZS 2020/21 I ATELIÉR STEMPEL-BENEŠ I DIPLOMOVÁ PRÁCE

Objekt bývalého OD Bachner

Obchodní dům Bachner byl postaven světoznámým německým architektem Erichem Mendelsohnem mezi lety 1932-1933. Zakázku zadal ostravský obchodník Moric Bachner, se kterým se architekt potkal na zimní dovolené ve švýcarských alpách. Bohužel architekt svůj dům nikdy neviděl dokončený a obchodník musel záhy po otevření emigrovat. Oba museli utéct před přicházejícím režimem. Přesto všechno se dvojici podařilo vytvořit dílo, které svými kvalitami konkurovalo světovým obchodním domům. Erich Mendelsohn navrhl dům ve tvaru L - hlavní objem obchodního domu na nároží Puchmajerovy a Zámecké ulice a skladovací třípatrové křídlo, zakončené pobytovou terasou pro zaměstnance. Dispozice byla otevřená bez zbytečných příček a bariér, která umožňovala co největší přehled návštěvníka v prostoru. Prodejním plochám dominovalo schodiště umístěné v severovýchodním rohu, které nese nesporně prvky architektova oblíbeného dynamického funkcionalismu. Do podlaží se pak člověk mohl dostat dvěma veřejnými výtahy a jedním služebním. V každém patře bylo zřízeno sociální zařízení obsahující dvojici toalet. V domě byly aplikovány Mendelsohnovy představy o ideálním nakupování.

Po vyhlášení budovy kulturní památkou proběhla paradoxně na domě série nepříliš zdařených úprav, která odstranila z domu téměř veškeré výtvarné kvality, které pomáhaly dotvářet samotnou architekturu domu. V 80. letech proběhla výměna oken, jejichž podoba je zachována dodnes. Tímto činem byla z fasády odstraněna dynamika horizontálního členění, která byla pro dům tak typická a dům ztratil svou eleganci. V devadesátých letech vznikla nadstavba jednoho administrativního podlaží nad původním skladovacím křídlem, jejíž okna směřují jak na jih, do tmavého vnitrobloku, tak na severní stranu, kde se nyní nachází parkoviště. Tato přístavba narušila elegantní hmotovou vyváženost mezi původním masivním objemem budovy A a skladovací třípatrovou budovou B, těžko však mluvit o této kompozici vzhledem k nefunkčnosti budovy B zapříčiněnou nevhodným hmotovým rozložením bytového domu Puchmajerova 1919/8, se kterým dům svírá temný vnitroblok. Byla také oddělena jednotlivá podlaží od dominantního schodiště, čímž dům ztratil další ze svých kvalit.

Urbanismus

Na severovýchodní straně bloku se nyní vyskytuje proluka, která má být na základě výsledků architektonické soutěže zastavěna parkovacím domem. V době zpracování projektu je zveřejněna pouze vizuální podoba vítězného návrhu bez bližších výkresů. Diplomová práce proto bere v potaz soutěžní zadání, které určuje objem budovy a zároveň odstupové vzdálenosti, které musí dodržet parkovací dům od řešeného objektu OD vzhledem k přítomnosti oken na kontaktní fasádě. Třetí kritérium, které musí být dle soutěžního zadání dodrženo a má vliv na řešený objekt, je nutnost zachování zásobování obchodního domu Bachner, které je také ze strany budoucího PD. Vzhledem k neuctivé a bezohledné pozici sousedního bytového domu Puchmajerova 1919/8, který zastiňuje řešený objekt a svírá s budovou temný vnitroblok, bude tento dům nahrazen novou hmotou. Tento dům je zamýšlen s plášťům ze sklobetonových tvárnic, které částečně pomohou prosvětlit vnitroblok.

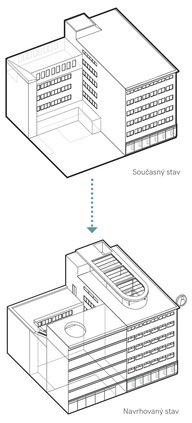

Návrh

pro účely diplomové práce vybrána primární funkce coworkingového centra s funkcí obchodu v prvních dvou nadzemních podlažích budovy A. Prostor pro obchod bude cílen především na prodej luxusnější zboží a to vše formou menších prodejních stánků na principu tržnice, jak to známe například z londýnského obchodního domu Harrods.
V současné době Ostrava přišla o svou tržnici na ostravském výstavišti a město tržnici potřebuje, třebaže v jiné formě. Coworkingový inkubátor bude podpořen dvěma sály. Jedním multifunkčním sálem a jedním s elevací, přičemž se oba budou nacházet v nové hmotě, na místě původního bytového domu. Zároveň v domě vzniknou další podpůrné funkce, které budou lidem nabízet přidanou hodnotu k práci a zajistí, že budova nebude fungovat pouze v průběhu pracovní doby. Jedná se o 2 menší sály určené pro provozování jógy či tance, 2 terasy s možností zřízení letního baru a "zimní park" na střeše historické budovy, kde si budou hosté moci například užívat v pohodlí piknik o poledni pauze s výhledem na katedrálu i v zimním období. V parteru nové budovy vznikne kavárna, která bude podpořena atraktivním posezením ve vnitrobloku pod rozkvétým stromem.

Návrh navrací historické budově vše, o co ji zub času připravil. Nejdůležitější je oprava zdevastovaného pláště budovy, který znovu ozdobí repasovaný nebo lokálně vyměněný keramický obklad RAKO Dursilit. Nevhodné okenní výplně se nahradí novými okny, dle původního rozvržení, ze subtilních ocelových rámů a izolačního trojskla. Toto se týká také lehkého obvodového pláště, který překrývá schodiště. Obnoví se historický vzhled parteru včetně výsuvných markýz a členění římsy, ze které markýzy vyjíždějí. Důležitý bude také návrat původních reklamních poutačů dle historické předlohy. Navrátí se velký poutač s písmen B a nápis Bachner nad parterem, jakožto nosné prvky původní architektonické kvality. Objekt bude v parteru celoprosklený, bez jakékoliv reklamy, včetně vystavovaného zboží. Nové ozdobí tyto plochy pouze ruch interiéru tak, aby se umocnila myšlenka volného parteru a zavřené masy objektu nad ním. Díky otevření vnitrobloku pro veřejnost je možné budovu nyní vidět a poznávat i z druhé, do té doby nepoznané, části. I tato bude řádně zrekonstruována. Opraví se štuková omítka a opět navrátí původní výplně oken. Schodišťové jádro, které se v současné době nachází v rohu budovy B, se nahradí přímým schodištěm ve spojovací části s novou budovou. Vytvoří se tak možnost procházet celou budovou bez změny úrovně. Původní rastrová fasáda v tomto schodišťovém rizalitu, kterou dokládá původní dokumentace, bude připomínat prosklená dělící příčka stejného členění v původní pozici. Díky prosklené exteriérové stěně ve spojovací části tak návštěvník uvidí kompletní vzhled budovy. Nová budova ze sklobetonu navazuje na historickou budovu jak římsou v parteru, tak korunní římsou, jejíchž tvar budova kopíruje. Parter budovy s kavárnou se opět otevírá prosklenou stěnou do ulice a umožňuje průhled až do vnitrobloku. Nový objem zimního parku na střeše historické budovy je odskočen tak, aby jeho přítomnost nepřitahovala pozornost od samotné historické budovy a pro kolemjdoucího na ulici je zcela neviditelný. Tvar nadstavby, kterou lze vidět v komplexu prakticky pouze z teras, je přesto inspirován dílem Ericha Mendelsohna a jeho dynamickými tvary, které lze nalézt na spoustě jeho staveb a architektonických skicách.

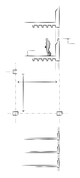

UZAVŘENOST
Erich Mendelsohn zastával názor, že prezentace zboží je v obchodním domě to klíčové. Aby nebyli návštěvníci zbytečně vyrušováni vnějším prostředím uzavírá budovu do sebe. Využívá proto zvýšený parapet a pod něj umisťuje vitríny.

VARIABILITA
Budova je postavena jednoduchým konstrukčním systémem železobetonového skeletu. Tento způsob umožňuje variabilní řešení rozmístění obchodní plochy.

PODLAŽNOST
Na každém z podlaží bylo, v době své největší slávy, prodáváno jiné zboží. Ve výsledku tak bylo docíleno srozumitelnosti pro nakupujícího. Spojovacím prvkem bylo dominantní schodiště v rohu budovy.

REKLAMA
V díle Ericha Mendelsohna vidíme často reklamní poutače a neonové prvky jako neodmyslitelnou součást architektury. V případě OD Bachner se jednalo především o velký ocelový kruh s písmenem B a velký nápis Bachner nad hlavními vstupy. V dobových fotografiích těsně po dostavení vidíme nápisy také v horizontálních pruzích mezi jednotlivými pásy oken.

HORIZONTALITA
Celkový vzhled budovy je vytvářen s důrazem na horizontálu, která se odráží jak na zmíněné podlažnosti, tak na prvcích fasády - okna a jejich členění. Záměr nejvíce dokládá skica Ericha Mendelsohna, která je, jak bylo jeho zvykem, až dramaticky přehnaná. Nicméně nepopiratelně zachycuje podstatu budovy.

SUBTILNOST KONSTRUKCÍ
Určitou kvalitou je práce s velmi subtilními ocelovými prvky, které se nejvíce projevovaly na původních rámech oken, výloh v parteru a tenkou římsu, která pomyslně levituje nad hlavní budovou.

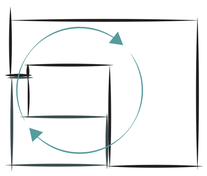

Propojení všech funkcí a částí celku mezi sebou. Možnost projít "suchou nohou" celým komplexem.

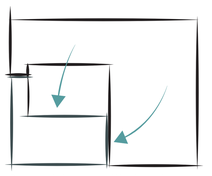

Přenesení principu uzavřenosti historického domu do nové hmoty.

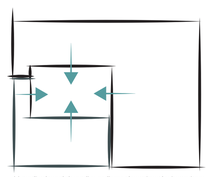

Vytvoření nové úrovně uzavřenosti semknutím komplexu kolem centrálního vnitrobloku.

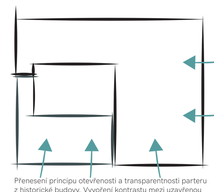

Přenesení principu otevřenosti a transparentnosti parteru z historické budovy. Vytvoření kontrastu mezi uzavřenou hmotou a volným přízemím a vytvořit tak pocit levitace.

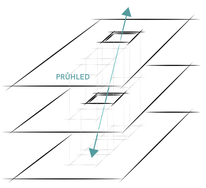

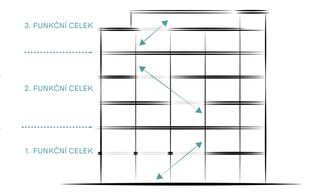

PRÁCE S HISTORICKOU BUDOVOU
V historické budově jsou záměrně odstraněny části stropních desek pro vytvoření propojenosti mezi patry s jednotnou funkcí. Rozměry odejmutých stropních desek jsou ve všech případech definovány rozměrem modulu mezi sloupy.

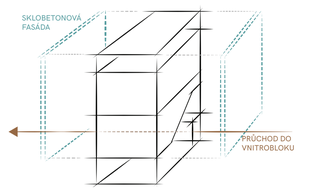

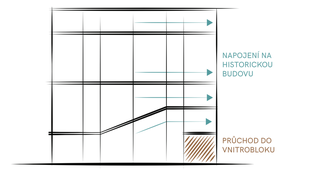

KONCEPT NOVÉ BUDOVY
V nové hmotě je v parteru vytvořen průchod do vnitrobloku. Všechny funkční celky jsou napojeny na historickou budovu.

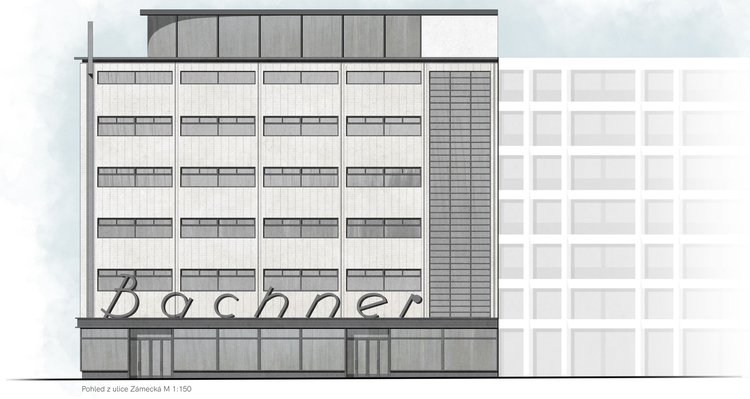

Pohled z ulice Zámecká M 1:150

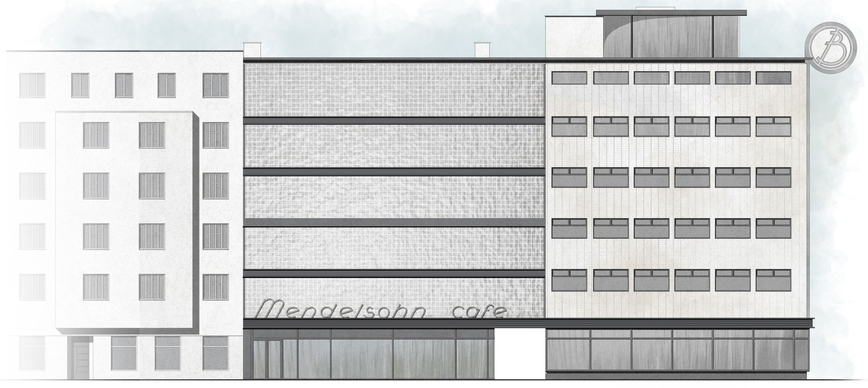

Pohled z ulice Puchmajerova M 1:150

Situace současného stavu M 1:1500

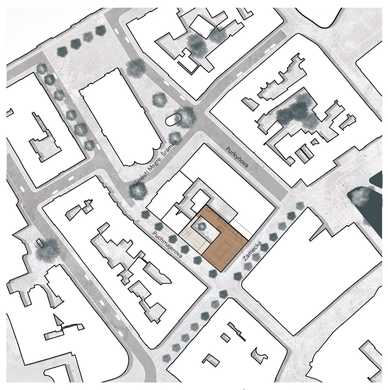

Situace navrhovaného stavu M 1:1500

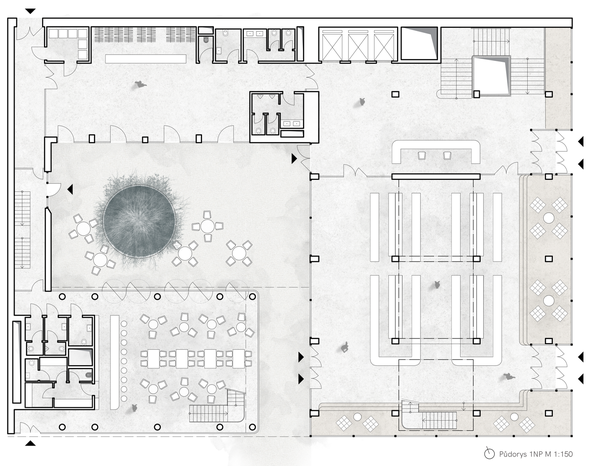

Půdorys 1NP M 1:150

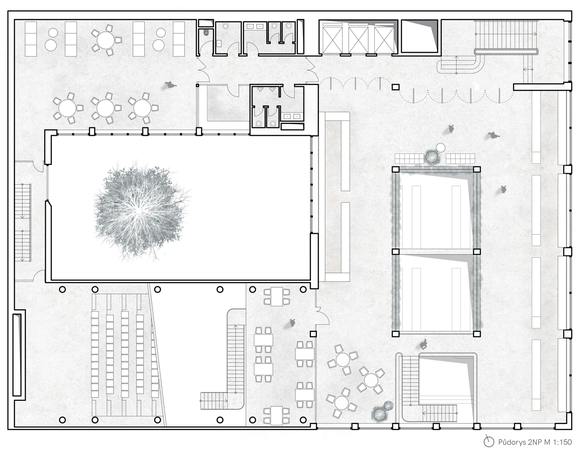

Půdorys 2NP M 1:150

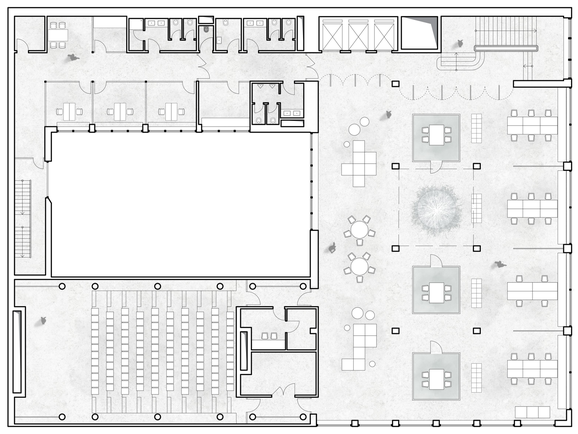

Půdorys 3NP M 1:150

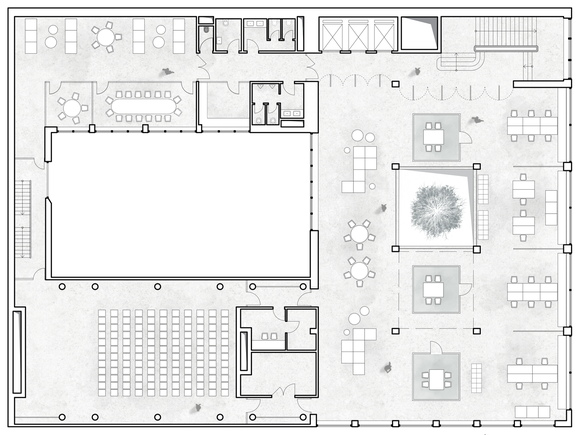

Půdorys 4NP M 1:150

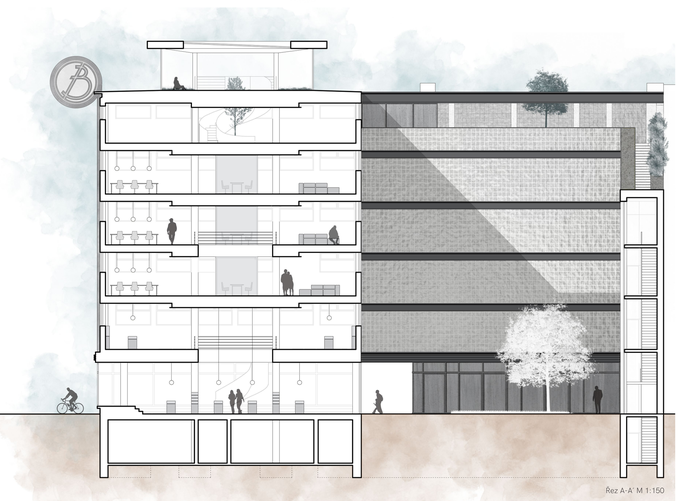

Řez A-A' M 1:150

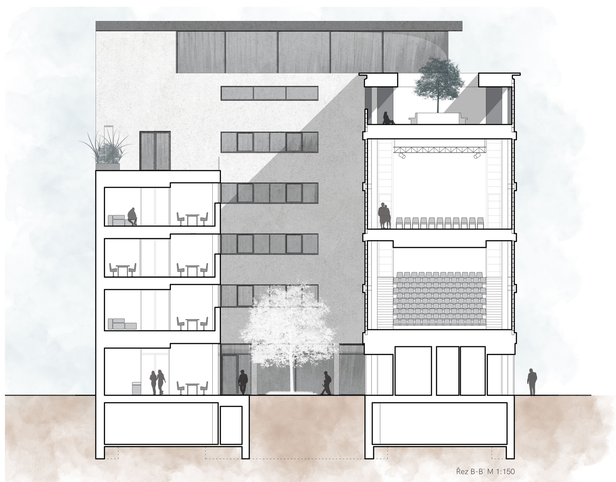

Řez B-B' M 1:150

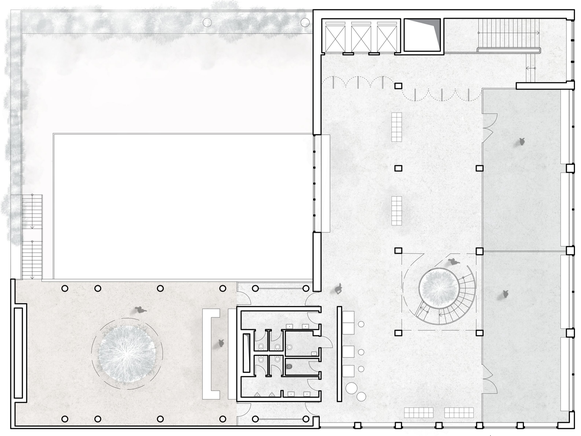

Půdorys 6NP M 1:150

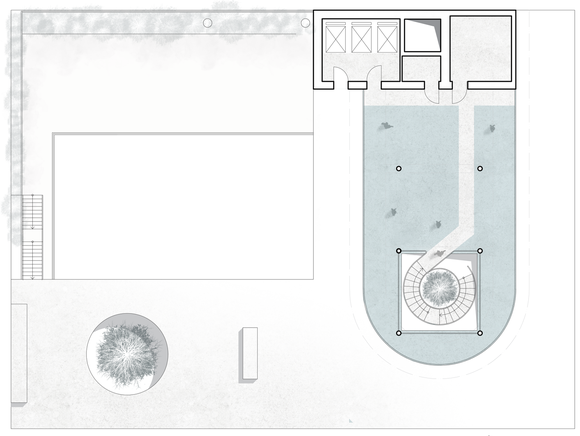

Půdorys 7NP M 1:150

Vizualizace tržnice - 1NP

Vizualizace coworkingového centra - 3NP

Vizualizace relaxační zóny - 6NP

Vizualizace zimního park - 7NP